

rejstříku, že v obchodním rejstříku není poznamenáno zahájení zemědělského vyrovnacího řízení, že dlužník neuvedl dovolacího stěžovatele jako svého věřitele ve svém návrhu na zahájení zemědělského vyrovnacího řízení, že dlužník nic nenamítal proti vynesení odsuzujícího rozsudku ze dne 22. září 1936, č. j. C VII 1179/36-2, jenž nabyl právní moci a jest exekučním titulem pro toto exekuční řízení, a že dlužník má své stálé bydliště v Praze a ne na statku v S. Jinak stačí odkázati na správné odůvodnění napadeného usnesení.

Čís. 16594.

Pojem »dopravované osoby« motorovým vozidlem předpokládá nejen právní, ale i skutečný (fysický) vztah osoby k vozidlu, kterýžto vztah ji provozem motorového vozidla uvádí do většího nebezpečství nežli jiné osoby. Jde o dopravovanou osobu, vstoupí-li kdo do vozidla za tím účelem, aby byl dopraven s jednoho místa na jiné místo, jest v něm, dokud jest vozidlo v pohybu, nebo dokud vystupuje z něho. Dopravovanou osobou přestává býti teprve tehdy, přerušil-li se skutečný styk s vozidlem, třebaž i před ukončením dopravy.

Dopravovanou osobou jest i ten, kdo sedí ve vozidle v době, kdy řidič, nemoha spustiti motor, vystoupil z vozu, spustil motor ruční klikou a vozidlo se rozjelo po zapálení motoru, třebaže řidič v tom okamžiku nebyl u volantu.

Ustanovují-li podmínky pro smluvní úrazové pojištění, že žalobní oprávnění má proti pojistiteli pojistník a pojištěnec jen s pojistníkovým souhlasem, pokud pojistitel pojistníkovi neplnil, jest vždy nutným předpokladem pojištěncova nároku z úrazového pojištění proti pojistiteli svolení pojistníkovu, ať dobrovolné, ať nucené.

Při smluvním úrazovém pojištění nenabývá třetí osoba (pojištěnec) zákonného zástavního práva na náhradové pohledávce pojistníkově. Úrazové pojištění opravňuje pojistníka i k přijetí plnění bez pojištěncova svolení. Ten má jen nárok proti pojistníkovi na vydání toho, co mu pojišťovna podle pojistné smlouvy vyplatila.

(Rozh. ze dne 22. prosince 1937, Rv I 2701/36.)

Žalobkyně byla zaměstnána u Josefa Š. Dne 24. května 1929 jela na příkaz jmenovaného zaměstnavatele jeho automobilem jím samým řízeným do Z., aby vydala svědectví v jeho sporu. Na zpáteční cestě v T. Josef Š. nemoha spustiti motor startérem, vyšel z vozu, aby motor spustil ruční klikou. Jakmile však takto motor zapálil, automobil se rozjel, najel plnou rychlostí na hradbu nedaleko stojícího pomníku, při čemž žalobkyně byla zraněna. Josef Š., jenž byl pravoplatně odsouzen

nahraditi žalobkyni 21.376 Kč 40 h s přísl., byl jako majitel automobilu pojištěn u žalované pojišťovny pojistkou č. 228.201 proti následkům zákonné odpovědnosti a pojistkou č. 110.865 pro případ úrazu pasažérů. Žalovaná vyplatila Josefu Š. na nárok z úrazové pojistky č. 110.865 dne 10. března 1932 20.520 Kč. Ježto žalovaná pojišťovna odepřela vyplatiti žalobkyni náhradu, přesto, že žalobkyně zabavila nároky Josefa Š., příslušíci mu proti žalované z titulu obou pojistek,, domáhá se žalobkyně na žalované pojišťovně zaplacení 24.212 Kč 10 h s přísl. Proti žalobě namítla žalovaná, že případ, o nějž jde, není kryt pojištěním se zřením na § 3 č. 3 dodatečných ustanovení k všeobecným pojistným podmínkám o pojištění proti následkům zákonné odpovědnosti, ježto jsou vyloučeny z onoho pojištění náhradní nároky osob motorovým vozidlem dopravovaných co do úrazového pojištění, dále že podle čl. 9 všeobecných pojistných podmínek pro úrazové pojištění byl vůči ní primérně legitimován pojistník Josef Š., který také nárok uplatnil a byl podle úrazové pojistky uspokojen. Soud prvé stoli ce zamítl žalobu. D ů v o d y: § 3 č. 3 dodatečných ustanovení k všeobecným podmínkám pro pojištění povinného ručení majitelů motorových vozidel ustanovuje: »Pojišťovatel neručí za náhradní nároky z poškození osob, neb byly-li pojaty do pojištění škody na věcech, poškození věcí motorovým vozidlem dopravovaných.« Soud nesdílí žalobkynin názor, že v souzeném případě došlo k jejímu úrazu sice při provozu automobilu, nikoli však za dopravy. Žalobkyni je přisvědčiti, že provoz a doprava nejsou synonyma, neboť provoz jest pojmem širším, neboť automobilovým provozem nelze rozuměti jen jízdu samu, nýbrž i přípravu k jízdě a vše, co s ní souvisí, tedy prohlédnutí vozidla před jízdou, zda jest v řádném stavu, způsob uložení zboží, nepřetížení auta, dozor nad zbožím, zda za jízdy neohrožuje okolí vozidla a pod. (rozh. č. 11640 Sb. n. s.). Provozem v technickém smyslu je rozuměti pohyb vozidla, způsobený strojní silou (rozh. č. 11192 Sb. n. s.) nebo vlastní vahou vozidla (rozh. č. 1295 Sb. min. sprav.) (§ 1, odst. 1, autom. zák. č. 162/1908 ř. z. užívá obratu »provozem« (»durch den Betrieb«) za tím účelem, aby působnost zákona vytkl na podkladě co nejširším. Doprava jest ovšem pojem podstatně užší, neboť jí jest zajisté rozuměti jen účelový pohyb vozidla s vyloučením shora uvedených příprav k jízdě a úkonů diligence řidičovy, spadajících toliko pod širší pojem provozu. Obratu »které jsou silostrojem dopravovány« v § 4, odst. 1, autom. zák. nebylo však užito proto, aby byl odstupňován kvantitativně rozdíl »provozu« a »dopravy« v tom smyslu, že by v případech podle úvodní věty dotčeného zákonného ustanovení byli řidič a majitel automobilu zproštěni odpovědnosti za nehody »za dopravy« vzešlé a že by odpovídali za nehody vzešlé »provozem«, jak tomu rozumí žalobkyně. Jak vyplývá z III. zprávy justičního výboru poslanecké sněmovny k první vládní předloze k autom. zák., bylo zákonodárcovým úmyslem odepřítí výhodu přísné odpovědnosti podle autom. zák. »hostům« automobilistovým, neboť, jak řekl správně Czernin při projednávání osnovy

v poslanecké sněmovně 18. prosince 1907, »kdo dobrovolně užije automobilu, dává tím najevo, že bere rád náhodná nebezpečí automobilu na sebe«. Důvodem ustanovení úvodní věty § 4, odst. 1, autom. zák. byl názor zákonodárců (srov. Meili, »Kodifikation des Automobilrechtes, str. 103, 107, Haemmerle: Die Haftpflicht aus Kraftfahrzeugbetrieben, str. 74, Enneccerus-Kipp-Wolf: Lehrbuch des bürgerlichen Rechts II/727, pozn. 13), že dobrovolné převzetí nebezpečí vylučuje odpovědnost za výsledek. Správně se proto praví v uvedené III. zprávě, že došlo-li k upotřebení automobilu ve vlastníkovi zájmu (třetí případ ve službách, nebo z příkazu odpovědné osoby), přechází na něho nebezpečí provozu. Správnosti vyloženého názoru svědčí i textace zákona, neboť zákon užívá mimo obrat »jsou dopravovány« (»befördert werden«) obratu »užití« (»Benützung«) jako synonym. Tento názor sdílí i nauka. (Srov. Mandl: Zákon automobilový, str. 28: »Když událostí nastalou při provozu automobilu poškozeny osoby či věci právě autem dopravované (škoda jest v příčinné souvislosti s dopravou škodným autem), škoda nezakládá nároku na náhradu, ledaže doprava se dala a) za úplatu . . .«). Bartschův Komentář k autom. zák. a po něm Guttenstein praví sice k § 4: »odpovědnosti však není jen tehdy, byly-li poškozeny mezi dopravou«, avšak blíže toto stanovisko nevysvětluje. Na str. 168 však praví výslovně: »Utrpí-li dopravované osoby nebo věci škodu provozem, mají poškození zásadně totéž postavení jako jiné osoby, ač-li nebyly z ochoty nebo zdarma svezeny.« Nemohl proto soud první stolice uznati žalobkynino stanovisko za správné. Ve sporu Ck III 284/29 krajského soudu v P. založila žalobkyně před tím, než byl vydán odsuzující rozsudek v řízení trestním, svůj náhradní nárok na tom, že jela z příkazu Josefa Š. jako jeho zaměstnankyně, což žalovaný Josef Š. popíral a neopřela tehdy svůj náhradní nárok o to, že ke škodě nedošlo »za dopravy«, nýbrž toliko »při provozu« mimo dopravu. Poněvadž jest nesporno, že žalobkyně utrpěla úraz jako pasažérka jeho automobilu, a poněvadž podle § 3 č. 3 dodatečných ustanovení jsou z pojištění vyloučeny nároky osob dopravovaných motorovým vozidlem, nemá žalobkyně domáhající se toliko nároků pojistníkových (§ 308 ex. ř.) proti pojišťovně z pojistky o zákonné odpovědnosti č. 228.201 žádného nároku. Podle názoru soudu nemá však žalobkyně nároku ani z pojistky úrazové. Podle čl. 9 podmínek má proti pojistiteli žalobní oprávnění toliko pojistník a pojištěnec jen s jeho souhlasem, ovšem za předpokladu, že pojistitel pojistníku dosud neplatil (čl. 9, odst. 3, uved. podmínek). Není sporu o tom, že žalovaná vyplatila pojistníku Josefu Š. z titulu úrazové pojistky částku 20.520 Kč, kterážto částka reprezentuje její povinnost z úrazového pojištění. Tím splnila žalovaná svůj závazek z pojistné smlouvy a jest dalšího plnění zproštěna. I kdyby bylo lze akceptovati stanovisko zastávané částí nauky, že z pojištění úrazového uzavřeného ve prospěch třetích osob, nabývá třetí osoba vznikem pojistného případu přímo práva žádati plnění od pojistitele, jest nutně podmínkou toho práva, že pojistník svolil k jeho uplatňování. Takovéto

svolení může býti dáno výslovně nebo mlčky, dobrovolně nebo nuceně, jako tomu je v souzené věci zabavením a příkázáním k vybrání, avšak pojmově vždy jen, dokud pojistitel dosud neplnil, neboť placením závazek zaniká (§ 1412 obč. zák.). Žalobkyně je si toho zřejmě vědoma a tvrdí proto, že in concreto zastupovala úrazová pojistka funkci pojistky zákonné odpovědnosti, takže prý výplatě bránilo zákonné právo zástavní. Soud nesdílí tento názor, neboť § 10 autom. zák. mluví výslovně o pojistníkově pohledávce proti pojistiteli z jeho odpovědnostního pojištění («aus seiner Haftpflichtversicherung»). Rovněž § 127 zák. o poj. smlouvě č. 501/1917 ř. z. je zařaděn v 6. hlavě pod marginální rubrikou »Pojištění odpovědnostní« («Haftpflichtversicherung»). Nelze proto obdobně rozšiřovati řečené předpisy, které jsou výjimkou ze zásady svobodné dispozice. Že zákonodárce nemínil pojištěncům z úrazové pojistky přiznati zákonné právo zástavní, jest patrné i z toho, že do § 162 zák. č. 501/1917 ř. z. nepojal odkaz na § 127, ačkoli v § 162 uvádí výslovně §§ 58, 53, 135, 140, odst. 2, jako normy, jichž jest užití obdobou. Bylo věcí žalobkyně, aby si svého času buďto vymohla pojištěnkův souhlas k uplatnění nároku proti pojistiteli, nebo aby si, kdyby jí souhlas byl odepřen, vymohla soudní záповeď přímého placení pojištěnkovi. Žalobkyně neučinila ani jedno, ani druhé. Tím pozbyla nároku proti žalované pojišťovně. Soud proto žalobu jako bezdůvodnou zamítl. **O d v o l a c í s o u d** potvrdil napadený rozsudek. **D ů v o d y:** Hledíc na znění § 3 č. 3 dodatečných ustanovení k všeobecným podmínkám pro pojištění povinného ručení (pojistka č. 228/201), záviselo rozhodnutí sporu na tom, zda žalobkyně byla automobilem Josefa Š. dopravována, či nikoli. Tu otázku prvý soud zcela správně rozřešil a odvolací soud odkazuje odvolatelku na zcela výstižné a podrobné odůvodnění naříkaného rozsudku, s nímž plně souhlasí. Stěžovatelčin názor, že pod pojmem dopravy je rozuměti jen pohyb vozidla řízeného šoférem u volantů sedícím, vedl by k tomu důsledku, že by již každá zastávka automobilu činila z osob dopravovaných osoby nedopravované. Žalobkyně seděla v automobilu právě jen za tím účelem, aby byla přemístěna s jednoho místa na jiné, a nepřestala býti dopravovanou osobou, jestliže byl vůz po předchozím zastavení uveden do pohybu tím, že jeho řidič opomenuv dáti rychlostní páku na volný běh, roztočil motor klikou zvenčí automobilu. To, že žalobkyně jela prý tehdy ve službách a na příkaz Josefa Š., nerozhoduje. Pro užití § 915 obč. zák. nebylo tu podmínek, ježto výše uvedené ustanovení § 3 č. 3 pojistných podmínek není nikterak nejasné. Odvolací soud souhlasí též s odůvodněním naříkaného rozsudku co do nároku z úrazové pojistky. I v té příčině jest odůvodnění prvního soudu zcela vyčerpávající, jehož správnost nemůže býti vývody odvolání zeslabena ani vyvrácena. Prvý soud se vypořádal náležitě zejména i s názorem hájeným žalobkyní, že v souzeném případě měla prý úrazová pojistka vlastně funkci pojistky odpovědnostní s výsadou zákonného práva zástavního ve prospěch poškozeného.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Pojem »dopravované osoby« předpokládá nejen právní, ale i skutečný vztah osoby k vozidlu, kterýžto vztah ji provozem motorového vozidla uvádí do většího nebezpečí nežli osoby jiné. Jest tedy pokládati za dopravovanou osobu toho, kdo za tím účelem, aby byl dopraven s jednoho místa na jiné místo, vstoupí s motorovým vozidlem do takového fyzického styku, aby pak mohl bezprostředně počítí pohyb vozidla za účelem přepravy této osoby na jiné místo. Byla-li takováto osoba za trvání tohoto fyzického styku s vozidlem tělesně poškozena provozováním vozidla, jde o poškození dopravované osoby. Jde tudíž o dopravovanou osobu, pokud za uvedeným účelem vstupuje do vozidla, pokud se v něm nalézá v době pohybu vozidla, anebo pokud vystupuje z vozidla. Přestává však býti »dopravovanou« osobou, přerušil-li tento fyzický styk s vozidlem, třeba s i před ukončením dopravy. Nelze proto souhlasiti s názorem nižších soudů, že výrazu »osoby, které jízdny silostroj dopravuje« v § 4, odst. 1, zák. o provozu silostrojů č. 162/1908 ř. z. (jehož bylo v souzeném případě užito k výkladu § 3 č. 3 dodatečných ustanovení k všeobecným pojistným podmínkám pro odpovědnostní pojištění) — nebylo prý v zákoně užito proto, aby byl odstupňován kvantitativně rozdíl »provozu« a »dopravy« v tom smyslu, že by řidič a majitel automobilu byli zproštěni odpovědnosti za nehody »během dopravy« vzešlé, že by však byli odpovědny za nehody vzešlé »provozem«.

V souzeném případě nebyl uvedený fyzický vztah žalobkyně k vozidlu přerušen v době jejího zranění, poněvadž bylo zjištěno, že žalobkyně seděla v automobilu, když řidič nemohl na zpáteční cestě spustiti motor a vystoupil proto z vozu, aby motor spustil ruční klikou, že pak sotva motor zapálil, automobil se rozjel, najel plnou rychlostí na hradbu pomníku padlých vojínů a že důsledkem toho byla žalobkyně zraněna. Není proto pojistná příhoda kryta pojistkou proti následkům zákonitě ručební povinnosti č. 228.201.

Ale ani z pojistky č. 110.865 o úrazovém pojištění osob sedících v motorových vozidlech nemůže se dovolatelka s úspěchem domáhati zažalovaného nároku proti pojišťovně. Po té stránce stačí odkázati na správné odůvodnění nižších soudů a k vyvrácení dovolacích vývodů se dodává ještě toto: I když v souzeném případě úrazové pojištění nahrazuje pojištění odpovědnostní, nemění se tím právní povaha úrazového pojištění, nevznikají tím i právní účinky odpovědnostního pojištění a nenabývá třetí osoba zákonného zástavního práva na náhradové pohledávce pojistníkově podle § 127 zákona č. 501/1917 ř. z. Úrazové pojištění zůstává i tu pojištěním na účet osob třetích podle neúčinného § 155, odst. 2, zák. č. 501/1917 ř. z., pojatého do čl. 9 č. 1 všeobecných stanov, opravňuje pojistníka podle účinného § 69, odst. 3, téhož zákona, pojatého v podstatě do čl. 9 č. 2 všeobecných stanov, i k přijetí platu bez svolení pojištěného a tomu zůstává jen nárok proti pojistníkovi na

vydání toho, co mu pojišťovna vyplatila ve smyslu pojistné smlouvy. Jak ustanovení § 10 zákona o provozu silostrojů č. 162/1908 ř. z., tak i širší ustanovení § 127 zák. č. 501/1917 ř. z. poskytuje poškozené osobě třetí zákonné zástavní právo jen na náhradní pohledávce odpovědného pojistníka z jeho pojištění proti povinné odpovědnosti. Jsou to ustanovení výjimečná a nelze je proto rozšiřovati na pojistníkovy pohledávky z jiné, třeba náhradní pojistné smlouvy.

Čís. 16595.

Soukromí zaměstnanci (zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.).

Zaměstnavatel není oprávněn sraziti soukromému zaměstnanci zcela nebo zčásti ze služebních platů to, co dostává zaměstnanec z důvodu veřejnoprávního pojištění.

§ 19 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. je předpisem velícím, který nemůže býti smlouvou v neprospěch soukromých zaměstnanců změněn ani zrušen (§ 53 uved. zák.), a to ani služebním a disciplinárním řádem, vydaným podle § 69, odst. 4, zák. o soc. poj. Ústřední sociální pojišťovnou pro úředníky nemocenských pojišťoven.

(Rozh. ze dne 22. prosince 1937, Rv I 2904/37.)

Žalovaná zaměstnavatelka Okresní nemocenská pojišťovna v Ú., u níž byl žalobce zaměstnán jako úředník, srazila podle § 20, odst. 2, písm. b), služebního a disciplinárního řádu za žalobcovy nemoci z jeho platu polovici nemocenského, t. j. denně 14 Kč, a to za dobu od 13. ledna 1935 do 6. února 1935 308 Kč, od 23. května 1935 do 13. června 1935 a ode dne 26. června 1935 do 7. srpna 1935 910 Kč. Dotčený předpis služebního a disciplinárního řádu, vydaného podle § 69, odst. 4, zák. o soc. poj., zní takto: »Nemůže-li zaměstnanec konati práce pro nemoc nebo úraz, který si nezpůsobil ani zúmyslně ani hrubou nedbalostí, podrží právo na plat až do šesti neděl. Tato lhůta se prodlužuje u zaměstnance, jehož pracovní poměr v pojišťovně v den onemocnění trval již nepřetržitě deset let, o 14 dnů a za každých následujících pak pět let o jeden týden. V této době zkracují se zaměstnancovy požitky o polovinu nemocenského, požívá-li ho.« Tvrdě, že uvedené zadržení části jeho platu odporuje § 19 zák. o soukr. zaměst. č. 154/1934 Sb. z. a n., domáhá se žalobce, aby žalovaná zaměstnavatelka byla odsouzena vrátiti mu neprávem sraženou částku 1.218 Kč. Žalovaná namítla, že uvedený § 20, odst. 2, b) služebního a disciplinárního řádu jest platný, ježto § 8, odst. 2, zák. o obch. pom. č. 20/1910 ř. z., jenž zakazoval započísti na peněžité požitky částky, které zaměstnanec bere z veřejnoprávního pojištění, byl zrušen § 55 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n., takže platí ustanovení § 1156, odst. 2, a) obč. zák., jenž takovouto srážku dovoluje. Žalobě vyhověly s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, n e j v ý š š í s o u d z t ě c h t o